1861. **LEYDSCHE COURANT.** N°. 46.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

WOENSDAG 17 APRIL.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke Nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 16 April.

Wij meenen den lezers onzer Courant geene ondienst te doen met de mededeeling van het advies der kamer van koophandel en fabrieken, alhier, aan heeren burgemeester en wethouders, over de vaststelling eener plaatselijke verordening op den ijk der botervaten, en laten dit belangrijke stuk in een bijvoegsel volgen.

Men verneemt dat er in de maand Junij van dit jaar door de heeren militie-commissarissen in hunne onderscheidene ressorten eene inspectie zal worden gehouden over de miliciens der verschillende ligtingen, die zich met groot verlof in hunne haardsteden bevinden.

— De synodale commissie der Nederduitsche hervormde kerk zal hare voorjaarszittingen op Dingsdag 7 Mei e. k. beginnen.

— Door de Nederl. handelmaatschappij zijn 35 schepen bevracht, voor Amsterdam 18, voor Rotterdam 11, voor Dordrecht 3, voor Middelburg 1 en voor Schiedam 2.

— Op den 8sten dezer is te Amsterdam in 55-jarigen ouderdom overleden de heer A. A. Sebastian, ridder der orde van den Nederl. Leeuw, emeritus hoogleeraar aan de hoogeschool te Groningen.

— Men verneemt dat de districts-commissie voor den watersnood te Tiel aan schipper B. van Wijk, varende het Rijnschip *Ons Genoegen*, een gouden cylinder-horologie heeft vereerd, en aan zijne beide zoons, Jac. van Wijk en Joh. van Wijk, elk eene zilveren tabaksdoos, tot erkenning van de vele en goede diensten, door hen met onverdroten ijver, gedurende de eerste weken van de doorbraak te Leeuwen, aan de noodlijdenden door den watervloed bewezen.

— Naar men schrijft, kost de verpleging der zieken te Hedel, Driel en Ammerzoden nog altijd veel geld; er heerscht daar typhus, die door hen, die naar Bosch verpleegd zijn, is mede gebragt. Te Bommel, waar uit Amsterdam over Rotterdam nog steeds vele bezendingen aankomen, zijn nog 300 noodlijdenden aanwezig; dezer dagen zonden er echter 200 vertrekken, en zoodra de loodsen te Gameren gereed zijn, zullen ook de laatsten naar hunne woonplaatsen terugkeeren.

— De legerplaats bij Millingen zal dit jaar in Augustus, waarschijnlijk in de 1ste helft dier maand, door de troepen worden betrokken.

— Zaturdag ll. is te Maastricht na eene langdurige ongesteldheid overleden de ridder de Stuers, gepens. generaal van het Indische leger.

— Het verslag der commissie van rapporteurs betrekkelijk de militiewet is heden aan de leden der tweede kamer rondgedeeld. Over het algemeen was de indruk van vele leden niet ongunstig, in vergelijking met eene vroegere voordragt. Verscheidene leden meenden evenwel, dat het ontwerp niet voldeed aan de vereischten der grondwet. Ook over het contingent van, op de 300 zielen, bestond groot verschil van gevoelen. De vrijwillige dienstneming door minderjarigen, was eene bepaling, welke mede tot zeer uitloopende gevoelens aanleiding gaf. Een groot aantal leden verklaarde er zich nadrukkelijk tegen als eene inbreuk op de ouderlijke magt. Met het denkbeeld om een deel der dienstpligtigen voor de zeemilitie te bestemmen, kon men zich over 't algemeen vereenigen.

Ook is rondgedeeld het verslag der commissie van rapporteurs betrekkelijk het regt van zegel op het handelspapier. De meerderheid wenschte niet eene partiële, maar eene meer omvattende herziening der zegelwet. Verschillende leden wezen daarbij op het dagblad- en advertentie-zegel, dat zij ten sterkste veroordeelden, terwijl anderen in die veroordeeling niet zoo ver gingen, maar op verlaging van het regt op buitenlandsche dagbladen aandrongen. Over het algemeen werd het ontwerp gunstig beoordeeld.

Bij de tweede kamer is ingediend een wets-ontwerp tot verhooging van hoofdstuk IV der staatsbegrooting voor 1861, met *f* 20,500, strekkende tot aankoop van een gebouw te Leyden, voor die dienst van de arrond.-regtbank en het kantongeregt aldaar.

's GRAVENHAGE, 16 April.

Z. M. heeft benoemd tot ridder der orde van de Eikenkroon den heer Ludeking, officier van gezondheid 2de kl. bij het leger in Oost-Indië.

— Tot kantonregter te Vlissingen is benoemd de heer mr. P. J. Callenfels, thans in die betrekking te Sluis, en tot ontvanger der directe belastingen enz. te Ophemert, de heer jhr. T. S. H. H. Bowier, thans te 's Hertogenbosch.

— Z. M. heeft goedgevonden den majoor K. W. A. von Leschen van het 3de reg. infanterie, ingevolge zijne aanvrage, op pensioen te stellen en bij het wapen der infanterie te benoemen: bij het 3de reg. tot kapitein 3de kl. den 1sten luit. D. W. van Winsheym, van het reg. grenadiers en jagers; bij het 4de reg. tot majoor, den kapitein 1ste kl. J. D. de Rooy, van het 3de reg.; voorts den generaal-majoor G. baron van der Duyn van Maasdam, bevelhebber in de 1ste milit. afdeeling, te benoemen tot lid der speciale commissie van inspectie over het militair onderwijs, bepaaldelijk voor het wapen der cavalerie.

— Heden hebben HH. MM. de koning en koningin benevens de overige leden van het kon. gezin de tentoonstelling der prijsvoorwerpen van kunst en smaak, bestemd voor de algemeene verloting ten behoeve der ongelukkigen door den watersnood, met een bezoek vereerd. De leden van de commissie voor de verloting hebben de vorstelijke personen in de verschillende zalen vergezeld. HH. MM. hebben zoovele ten toon gespreide voorwerpen van kunst, smaak en nijverheid als hier met zulk een loffelijk doel zijn bijeengebragt met de grootste belangstelling aanschouwd; het behaagde HH. MM. de commissie hunnen bijzonderen dank te betuigen voor de groote zorg door haar besteed, om deze tentoonstelling en deze verloting tot eene zoo buitengewone hoogte op te voeren, die de stoutste verwachting heeft overtroffen. Na geruimen tijd in de beide zalen te hebben doorgebragt en zich ook de minder in het oog vallende bijzonderheden te hebben doen mededeelen van deze rijke verzameling, door landgenoot en vreemdeling als om strijd in dit koninklijk paleis vereenigd, hebben de vorstelijke personen de zalen verlaten onder betuiging van hunne hooge tevredenheid over al hetgeen zij daar hadden aanschouwd, terwijl zij in hooge mate waardeerden al hetgeen van zoo vele zijden voor dit liefdewerk gedaan was.

Men verzekert dat het getal schilderijen en teekeningen op de tentoonstelling een 400-tal beloopt.

— Gisteren middag is eene langdurige ministerraad gehouden en heden een buitengewone raad.

— Bij den minister van binnenl. zaken is ten behoeve der noodlijdenden door den watersnood ontvangen: *f* 11.25½, uit Brielle, om te worden gevoegd bij de vroeger vermelde opbrengst van het aldaar gegeven assaut en concert; *f* 48 van de rijksveldwacht in Overijssel; *f* 77.22, bij den uitgever der *Hoornsche Cour.* ingekomen.

— De minister van justitie zal morgen geen gehoor verleenen.

— Naar men verneemt, is de regering voornemens, zoo spoedig doenlijk, welligt nog in den loop van het tegenwoordige zittingjaar, aan de tweede kamer aan te bieden een wets-ontwerp nopens het beheer en de verantwoording der koloniale geldmiddelen.

— In het laatst der vorige week zijn door den tuinier C. Vredenburg, te Monster, nieuwe aardappelen, op den kouden grond geteeld, aangeboden.

AMSTERDAM, 16 April.

HH. MM. de koning en de koningin, Z. K. H. de prins van Oranje en HH. KK. HH. de prins en prinses Hendrik hebben Zondag ll. de godsdienstoefening in de Nieuwe Kerk bijgewoond, onder het gehoor van ds. Hasebroek, die eene leerrede hield naar aanleiding van Openb. XXI, 5a, »*En die op den troon zat, zeide: Ziet, Ik maak alle dingen nieuw.*"

Later heeft de kon. familie het kon. genootschap Natura Artis Magistra bezocht en zoowel het museum als de beide tuinen bezigtigd.

Z. M. heeft benoemd: tot officier der orde van de Eikenkroon den heer H. F. C. ten Kate, directeur der kon. akademie van beeldende kunsten; tot ridders dier orde: de hh. B. te Gempt en C. Springer, kunstschilders; ook heeft Z. M. aan de Belgische kunstschilders, G. Guffens en J. Swertz, genoemde orde geschonken. De heer Staats Boonen, kommandant der dienstd. schutterij alhier, en de chefs der corporatiën, die aan den stoet hebben deelgenomen, waarmede de koning werd ingehaald, hebben van Z. M. zijn photographisch portret als aandenken ontvangen. Jhr. Hoeufft van Velsen, kommandant der eerewacht, is door Z. M. tot kamerheer in buitengewone dienst alhier benoemd.

Gisteren ten 11 ure is de kon. familie uit deze hoofdstad naar 's Hage teruggekeerd. Z. M. heeft den burgemeester verzocht aan de ingezetenen zijnen dank te betuigen voor de hartelijke ontvangst hem te beurt gevallen en hem *f* 2000 voor de algemeene armen ter hand gesteld.

— De sergeant Versteeg van het 6de reg. infanterie, schrijver van het gedicht: *Een Noodkreet*, ten voordeele der overstroomden in Gelderland, is door Z. M. den koning tijdens diens verblijf alhier ontboden geworden en heeft van hem in vleijende bewoordingen zijne bijzondere tevredenheid voor zijne edele bemoeijingen mogen vernemen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 14 April.

Lord Elgin is uit China alhier teruggekeerd.

— Te Isleworth zijn twee vier verdiepingen hooge steenen korenmolens van den heer Stanborough, benevens de belendende graanpakhuizen, afgebrand. De schade schat men op 10,000 £.

— Te Pool is eene buskruid-fabriek in de lucht gevlogen, waarbij twee meisjes en een jongen het leven hebben verloren, terwijl nog twee andere meisjes zijn gewond geworden.

— Den 6den Maart jl. is aan de universiteit van Calcutta door den gouverneur-generaal van Indië, als curator der school, den graad van doctor in de wetenschappen of in de regtsgeleerdheid plegtig aan een aantal jongelieden, waaronder een Christen, verscheiden Hindo's en eenige Mohammedanen, verleend. De plegtigheid had plaats op het stadhuis in bijzijn eener talrijke volksmenigte uit alle standen.

De berigten omtrent den toestand der door hongersnood getroffen gewesten van Britsch Indië luiden steeds bedroevend. Er was daarin, ondanks alle pogingen der regering, nog weinig verbetering gekomen. In een dagblad van Calcutta leest men, dat een reg. Engelsche troepen, op zijnen marsch van Cawnpore zuidwaarts, langs den weg 2000 lijken heeft zien liggen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 14 April.

Men zal zich herinneren dat prins Napoleon, bij gelegenheid dat hij in den senaat over de Romeinsche quaestie het woord voerde, zich eenen onbetamelijken uitval tegen de familie Orleans heeft veroorloofd. Die aanval heeft thans een krachtig antwoord uitgelokt. In een geschrift getiteld: *Brief over de geschiedenis van Frankrijk aan prins Napoleon*, heeft de hertog van Aumale zoowel zijne eer als die van zijn geslacht gehandhaafd. Dit geschrift verwekt belangstelling, hoewel het vreemd is dat de prins niet zeer ingenomen schijnt met de gebeurtenissen die in Italië hebben plaats gehad, en van zijne sympathie jegens de gevallen vorsten doet blijken.

De toon van het geschrift is van het begin tot aan het einde zeer scherp, en soms satyrisch, dáár waar hij het oog vestigt op de verrigtingen van den prins, vooral bij gelegenheid van den Italiaanschen oorlog.

Er was te St. Germain en Laye verlof tot de uitgave gegeven, dank zij den onschuldigen titel. Hoewel het op den dag der uitgave werd in beslag genomen, zijn er echter duizenden exemplaren in omloop gekomen.

— De heer Mirès is op nieuw buiten toegang gesteld, en de instructie zijner zaak zal waarschijnlijk nog lang duren. De heer Gaiffe, vroeger, als in de zaak betrokken, gevangen genomen, is weder ontslagen.

— Volgens berigten uit Cochin-China heeft er op 24 Februarij een hevig treffen plaats gehad tusschen de Annamiten en onze troepen. De vijand heeft de wijk genomen naar Mi-Tho, werwaarts hij zal worden vervolgd. De onzen verloren, behalve den generaal Teslard en een ander hoofd-officier, ook nog 3 officieren der marine, terwijl 200 militairen zijn gewond. De bevelhebber der Spaansche expeditie is gewond. Het eskader heeft krachtdadige hulp geboden.

ITALIE.

Het officiële blad van Turyn bevat een kon. besluit omtrent de vorming van drie divisiën, zamengesteld uit corpsen vrijwilligers, waarbij de officieren van het voormalige corps van Garibaldi geplaatst zullen worden.

— In den Sardinischen senaat is van regeringswege een wets-ontwerp ingediend, waarbij de eerste Zondag der maand Junij van ieder jaar wordt verklaard voor eenen nationalen feestdag, bestemd om Italië's vereeniging en de uitvaardiging van 's rijks grondwet feestelijk te herdenken.

— In de kamer van afgevaardigden te Turyn is door den voorzitter een brief voorgelezen van Garibaldi, waarin deze verklaart, dat hij in een door hem gegeven antwoord op het adres van de vereeniging der werkende klassen niet de minste bedoeling had gehad iets te zeggen, hetwelk de koning of het parlement als iets beleedigends zoude kunnen opvatten, dat zijne gehechtheid aan den koning en zijne handelingen ten gunste des vaderlands te goed en te algemeen bekend zijn om in dit opzigt nog eene regtvaardiging noodig te achten. Deze missive wordt besloten met de indiening van een voorstel tot eene uitgebreide nationale wapening.

RUSLAND.

In den staat van zaken te Warschau is geene verandering gekomen. Hoewel de staat van beleg nog niet is afgekondigd, heerscht er eene groote schrik onder de bevolking, en het bestuur, mede ongerust, gaat voort strenge maatregelen te nemen. Men spreekt slechts van gevangennemingen, verbanningen, aankomst van troepen enz. al deze dingen toonen aan dat de regering besloten heeft geene volksdemonstratiën meer te dulden.

Ten einde te Warschau de arbeidende klasse bezig te houden heeft de prins-stedehouder verschillende werkzaamheden, onder anderen ook de voltooijing van de boulevards, bevolen.

Te Krakau heeft men, op het vernemen van de gebeurtenissen te Warschau, terstond den rouw aangenomen. Op 10 April zijn al de winkels gesloten en begaf zich de burgerij bij duizenden naar de Mariakerk om eene lijkdienst te vieren voor de gevallen slagtoffers. Na den afloop der dienst is men rustig huiswaarts gekeerd.

OOST-INDIE.

BATAVIA, 2 Maart.

Van Soerakarta ontvangt men de tijding dat aldaar eene hevige overstrooming, veroorzaakt door ophooping van water in de Solo-rivier, heeft plaats gehad. In den morgen van Zaturdag 23 Febr. bereikte het water zijn hoogste standpunt, zijnde 2 el boven het vroeger hooge banjer-peil. Sedert daalde het water, doch zeer langzaam. De levensmiddelen, welke op de plaats in voorraad waren, zoomede andere koopwaren en het huisraad van de Europeanen, Chinezen en inlandsche prinsen, zijn grootendeels door het water vernietigd. Daarenboven zijn verscheiden menschen en zeer vele paarden en runderen verdronken. In de benoodigde levensmiddelen wordt tegen zeer hooge prijzen door toevoer van buiten voorzien. De Soesoehoenan en prins Mangkoe Negoro hebben zich met hunne naaste betrekkingen voor het water kunnen bergen, terwijl de ingezetenen op de daken en bovenverdiepingen hunner woningen een goed heenkomen hebben gezocht. De gevangenen, die 36 uren zonder eten waren gebleven, hebben gepoogd oproer te maken en te ontvlugten. Ten gevolge van doortastende maatregelen van de zijde van den resident werd echter dit oproer in bedwang gehouden; terwijl de gevangenen tevens van voeding voorzien zijn. Sedert houden zij zich rustig. Van de vorsten en inlandsche hoofden ondervindt het bestuur de hulp, welke zij maar eenigermate verleenen kunnen. Volgens een nader ontvangen berigt is het water op 26 Febr. blijven vallen en geheel afgeloopen. Alom waar behoefte aan voedsel bestond is daarin door het bestuur zooveel mogelijk te gemoet gekomen. Levensmiddelen worden aangevoerd tegen betrekkelijk billijke prijzen. Het juiste getal der slagtoffers is nog niet gemogelijkheid te bepalen, doch is nu reeds gebleken niet zoo aanzienlijk te zijn als gevreesd werd. De schade aan bezittingen is daarentegen hoogst aanzienlijk.

Ook van Bagelen wordt gemeld, dat aldaar van den 19den Febr. jl. af aanhoudende stortregens zijn gevallen, waardoor alle rivieren buiten hare oevers zijn getreden. Bij de meesten bedroeg de rijzing in weinige uren tijds 25 voet. In het district Loano alleen hebben over de 200 menschen, waaronder twee dessa-hoofden, het leven verloren door aardstortingen. Onder Ledok en in de Zuid-Bagelen zijn alle bruggen bezweken; slechts één man is het gelukt van eerstgemelde plaats tijding over te brengen. Ook daar moet het aantal verloren menschenlevens groot zijn. De hoofdplaats Koeto-Ardjo bestaat niet meer; de onder-collecteur aldaar heeft vijf zijner kinderen, alle andere hoofden hunne vrouwen en kinderen verloren. Het water stond in de controleurswoning 5 voet hoog. De resident heeft met levensgevaar Koeto-Ardjo kunnen bereiken, ten einde den stand van zaken op te nemen. De ellende moet onbeschrijfelijk zijn. Alle sawa's zijn voeten hoog met slijk bedekt, terwijl het gewas geheel is verloren. Door den resident is aan hoofden en ambtenaren, die have en goed hebben verloren, eene maand tractement uitbetaald. Men berekent het aantal noodlijdenden op 50,000.

Ook de residentie Banjoemas is vreeselijk door overstrooming geteisterd. Volgens een van den resident ontvangen telegram zijn, voor zoo ver men weet, alle Europeanen gered. Bijna allen bevinden zich met den resident op de heuvelenrei, die de vlakte van Banjoemas omringt. Zij hebben alles verloren, doch denken voor het oogenblik slechts aan middelen om in den nood der geringe bevolking te voorzien. De ellende is zóó groot, dat men zich daarvan geen denkbeeld kan maken.

— Op het vernemen van de bovenstaande vreeselijke tijdingen zijn noch de regering noch de ingezetenen van Batavia werkeloos gebleven. Het lid van den raad van Ned. Indië mr. H. C. van der Wyck zal naar het tooneel der verwoesting vertrekken, bekleed met onbeperkte volmagt om te handelen en hulp te verleenen. Voorloopig heeft de regering f 8 tonnen gouds te zijner beschikking gesteld. Door de handelaren alhier is voor dat doel reeds f 41,000 ingeschreven. Door de regering zal ook eene algemeene collecte over Ned. Indië worden uitgeschreven.

Per Telegraaf.

WEENEN, 15 April. De keizer heeft aan de deputatie van den Moravischen landdag, die hem een adres heeft aangeboden, gezegd, dat hij zich tot taak had gesteld, bij eene voldoende zelfstandigheid zijner landen, de magt en de kracht van het Oostenrijksche keizerrijk te verzekeren.

Te Agram is eene openbare hulde aan den banus gebragt. De landdag is geopend.

LONDEN, 16 April. De heer Gladstone heeft het budget ingediend. De uitgaven zijn op 69,900,000 en de inkomsten op 71,823,000 £ geraamd, gevende een batig slot van 1,923,000 £. De belasting op de inkomsten is verminderd en die op het papier afgeschaft worden.

PARIJS, 16 April. De *Moniteur* bevat de officiële kennisgeving van de blokkade der kusten van Albanië, van Durazzo af tot aan de naburige Oostenrijksche grenzen. De Turksche schepen zijn belast deze blokkade op eene regelmatige wijze uit te oefenen. Zij wordt gerekend met 13 April ingegaan te zijn.

WEENEN, 16 April. De landdag van Galicië is geopend. Bij acclamatie is aangenomen den keizer een adres van hulde aan te bieden. Dalmatië en Fiume hebben geene afgevaardigden naar den Croatischen landdag gezonden.

POOLSCHE GRENZEN, 15 April. Aan de handelaars in wapenen is last gegeven alle voorhanden wapenen aan de citadel af te leveren. Zamoyski wil het hem aangeboden onder-voorzitterschap alleen op die voorwaarde aannemen, dat de militairen naar de kazernen terugtrekken en er overal eene burgerwacht opgerigt worde. Het lijdt geen twijfel of de regering zal de gestelde voorwaarde afslaan.

MARSEILLE, 16 April. Uit Napels meldt men van den 12den dat aldaar 40 personen, uit Rome komende, zijn gevangen genomen. Men heeft zeer compromitterende papieren bij hen gevonden. Er is ook een depôt van wapenen ontdekt. Aan de politie is bekend geworden dat nabij Pausilippo 20,000 geweren zouden ontscheept worden, maar zij heeft er geen spoor van ontdekt. Op den 13den zal de 13de verjaardag van de terugkomst van den Paus te Rome gevierd worden. De liberale partij stelt pogingen in het werk om dit feest te doen mislukken.

BERLIJN, 16 April. Ten gevolge van het vieren eener lijkdienst voor de te Warschau gevallen slagtoffers, is er te Kiew, de hoofdstad van de Ukraine, eene bloedige botsing voorgevallen tusschen de inwoners en de Russische troepen. Er zijn vele personen gedood en gekwetst.

LEMBERG, 15 April. Gisteren avond is de landdag van Galicië geopend. Zij verlangt voor dit gedeelte van Polen een eigen bestuur.

WEENEN, 16 April. Men ontvangt berigt uit Pesth, van gisteren, dat de quaestie omtrent het adres aan den koning in eene openbare zitting van den landdag zal behandeld worden, waar de partij, die voor het adres gunstig gestemd is, door toedoen van den heer Deak hoopt te zullen slagen. — De conferentie der magnaten heeft de dagorder van generaal Benedek als eene beleediging beschouwd en besloten daarop bij openen brief te antwoorden.

BRESLAU, 16 April. Uit Warschau meldt men van den 13den het volgende: In al de districten worden adressen van dankbetuiging aan en vertrouwen in den heer Zamoyski geteekend. Lewinski, tot de betrekking van minister van binnenl. zaken geroepen, heeft de volgende drie voorwaarden gesteld: aanstelling van den heer Zamoyski tot voorzitter van den staatsraad; terugkeer van de troepen naar de citadel en de kazernen; herstelling der rustbewaarders. De vrouwen weigeren den rouw af te leggen en maken toebereidselen voor eenen pelgrimstogt naar Onze Lieve Vrouw te Czenstochowa. Daar de Russische ambtenaren Lublin hebben verlaten, wordt het bewind aldaar gevoerd door het gemeentebestuur, onder voorzitting van den bisschop. Generaal Krouleff is op marsch naar Lublin.

TURYN, 16 April. De *Corriere Mercantile* ontkent dat de maarschalk Niel te Genua is aangekomen. — De *Opinione* zegt dat bij gebrek aan het bij de wet gevorderde getal raadsleden de bijeenkomsten der gemeenteraden van Venetië, Verona en Vicenza voor de keuze van afgevaardigden onvruchtbaar geweest zijn. De gemeenteraad van Udine heeft als afgevaardigde drie burgers, die naar de vesting Olmutz verwijderd zijn, voorgesteld. De *Opinione* deelt een officieel stuk mede, waaruit blijkt, dat de Oostenrijksche regering op de verkiezingen van Venetiaansche afgevaardigden invloed zocht uit te oefenen. — Met Garibaldi's gezondheid gaat het beter.

AKADEMIE-NIEUWS.

PROMOTIE AAN DE LEYDSCHE HOOGESCHOOL.

Den 15den April de heer A. G. E. van Dishoeck, med. doct., van Leyden, in de verloskunde.

STATUTEN voor de Vereeniging tot voortdurende ondersteuning der nagelaten betrekkingen van verongelukte Visschers der Reederijen te Katwijk aan Zee en Noordwijk aan Zee*).

Art. 1.

De Vereeniging heeft ten doel door giften in eens, door legaten en jaarlijksche bijdragen, het voortdurend ondersteunen van nagelaten betrekkingen van verongelukte visschers der reederijen te Katwijk aan Zee en Noordwijk aan Zee.

Art. 2.

De Vereeniging bestaat uit hoogstens 22 en minstens 14 leden, welke zich verdeelen in 3 Commissiën. Hiervan is éene te Leyden gevestigd, bestaande uit hoogstens 15 en minstens 7 leden, éene te Katwijk bestaande uit 4 leden en éene te Noordwijk bestaande uit 3 leden.

Deze Commissiën zullen voor het eerst zijn zamengesteld: die te Leyden uit de Heeren Dr. E. Laurillard, Mr. J. G. de Sain, A. van Driel, A. G. Ballego, P. G. C. Eigeman, W. H. Gillissen, K. Haremaker Pz., P. G. Houthuysen, Dr. C. Leemans, A. de Mare, Ds. J. H. Maronier, Mr. S. le Poole, G. J. Rollandet, J. J. van Wensen en C. Wynnobel; die te Katwijk uit de Heeren Mr. G. A. Salomon Huygens, Ds. L. Tiddens, A. E. Roest van Limburg en K. Haasnoot en die te Noordwijk uit de Heeren Jhr. Mr. H. A. C. de la Bassecour Caan, N. Barnhoorn en C. van der Schalk.

Art. 3.

Bij zerampen zal steeds het gezamelijk advies ingewonnen en zoo veel mogelijk gevolgd worden van de Commissie onder welker ressort de ramp is voorgevallen.

De Commissiën kan echter belast worden met de dagelijksche beschikking over de toegestane gelden.

Art. 4.

Het dagelijksch Bestuur bestaat uit 9 leden; 5 uit de Commissie te Leyden, 2 uit die te Katwijk en 2 uit die te Noordwijk. Deze worden gekozen door de respective plaatselijke Commissiën.

Deze plaatselijke Commissiën houden ook zich zelve voltallig volgens de door haar zelve te ontwerpen huishoudelijke reglementen (zie Art. 8).

Art. 5.

Het Bestuur kiest uit zijn midden een Voorzitter, een Secretaris en een Penningmeester.

Art. 6.

Jaarlijks op den 1sten Junij treedt de helft der leden van het Bestuur en van de plaatselijke Commissiën volgens te maken rooster af. De aftredende leden zijn weder verkiesbaar (zie Art. 11).

Art. 7.

De vergaderingen van al de leden der Vereeniging worden gehouden eenmaal 's jaars in de eerste helft der maand Junij, en zoo dikwijls de Voorzitter dit noodig oordeelt, of het verlangen daartoe door minstens drie leden aan den Voorzitter schriftelijk wordt kenbaar gemaakt.

Art. 8.

Indien er in het Bestuur of in de plaatselijke Commissiën eene vacature ontstaat, wordt daarin binnen een maand voorzien. Het al of niet vervullen eener vacature in de Commissie te Leyden wordt, behoudens het bepaalde in Art. 2, aan de beslissing dier Commissie overgelaten (zie Art. 4).

Art. 9.

Alle de door de zorg der plaatselijke Commissiën geinde gelden moeten vóór ultimo April in handen gesteld worden van den Penningmeester.

Art. 10.

Het kapitaal der Vereeniging wordt door het Bestuur in inschrijvingen op een der grootboeken belegd. De eenmaal belegde kapitalen zullen niet te gelde gemaakt kunnen worden, dan op procuratie van den President, den Secretaris en den Penningmeester.

Art. 11.

In de vergadering der leden van de Vereeniging, te houden in de eerste helft der maand Junij, brengt de Penningmeester de rekening en verantwoording van het gehouden beheer ter tafel met overlegging der noodige bescheiden.

De rekening en verantwoording wordt na onderzoek en goedkeuring door den President en den Secretaris en 2 leden buiten het Bestuur onderteekend; die goedkeuring strekt den Penningmeester tot volledige decharge.

Het boekjaar loopt van primo Junij tot ultimo Mei; jaarlijks wordt door de Vereeniging in de *Leydsche Courant* verslag gedaan van de handelingen in het afgeloopen boekjaar.

Art. 12.

De Penningmeester bewaart de kas der Vereeniging; bij ontvangt alle gelden en staat den secretaris ter zijde tot het bijhouden van de registers der jaarlijksche bijdragen.

De Penningmeester is verpligt, ten alle tijde, op aanvrage van den Voorzitter of Secretaris, zijne registers of bescheiden betreffende de Vereeniging aan hen ter inzage te geven.

Art. 13.

De Vereeniging wordt aangegaan voor een tijdvak van negen en twintig jaren, dat gerekend wordt aangevangen te zijn met 1 Junij 1860.

Aldus gearresteerd in de vergadering, gehouden te Leyden, den 26sten Januarij 1861.

	Dr. E. LAURILLARD.
G. A. SALOMON HUYGENS.	Mr. J. G. DE SAIN.
L. TIDDENS.	A. VAN DRIEL.
A. E. ROEST VAN LIMBURG.	C. LEEMANS.
K. HAASNOOT.	GILLISSEN.
	G. J. ROLLANDET.
H. A. C. DE LA BASSECOUR CAAN.	K. HAREMAKER Pz.
C. VAN DER SCHALK.	P. G. C. EIGEMAN.
N. BARNHOORN.	A. G. BALLEGO.
	A. DE MARE.
	SAMUEL LE POOLE.
	CORN. WYNNOBEL.
	J. J. VAN WENSEN.
	J. H. MARONIER.
	P. G. HOUTHUYSEN.

*) Bij koninklijk besluit van den 5den April 1861 no. 54 zijn deze Statuten goedgekeurd en is de Vereeniging erkend als regtspersoon.

Burgerlijke Stand.

ONDERTROUWD: M. J. de Graaf, Jm. 26 j. en C. A. Snyers, Jd. 24 j. — J. Gunter, Jm. 27 j. en A. E. Hof, Jd. 24 j. — H. J. C. van Kas, Jm. 33 j. en C. Epskamp, Jd. 32 j. — J. Niehot, Jm. 35 j. en M. Pronk, Wedᵉ. 31 j. — J. Boom, Jm. 30 j. en J. H. van Leeuwen, Jd. 24 j. — O. J. Kouters, Jm. 25 j. en E. C. Visser, Jd. 28 j. — A. Corpel, Jm. 31 j. en H. Stadelaar, Jd. 29 j. — P. J. ... Jm. 28 j. en L. M. Heller, Jd. 22 j.

STADS-BERIGTEN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEYDEN doen te weten, ter voldoening aan art. 228 der Wet van 29 Junij 1851 (*Staatsblad* nº. 85), dat alle pretensiën over het jaar 1860, ten laste der Gemeente, vóór of op den laatsten Junij dezes jaars moeten worden ingeleverd en dat de vorderingen, welke niet binnen den genoemden termijn ingediend zijn, voor verjaard en vernietigd zullen worden gehouden.

En zal deze door plaatsing in de *Leydsche Courant* worden afgekondigd.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
D. TIEBOEL SIEGENBEEK, Burgemeester.
LEYDEN, 16 April 1861. v. PUTTKAMMER, Secretaris.

VERGADERING van den Gemeenteraad van Leyden, Donderdag den 18den April 1861, 's namiddags ten 2 ure.

Onderwerpen:

1º. Benoeming van een lid in de plaatselijke Schoolcommissie.
2º. Bezwaarschriften tegen het kohier der plaatselijke directe belasting, 1861, van:
a. Vrᵉ. A. H. W. Kluit, wed. Mr. W. H. Dozy;
b. C. F. Gericke;
en voorts het kohier vaststellen.
3º. Staat van af- en overschrijving en suppletoire begrooting van Regenten van het Evangelisch Luthersch Weeshuis over 1860, met staat van af- en overschrijving op de gemeente-begrooting van dat jaar, tot vinding van het verhoogd subsidie.
4º. Adressen omtrent den dijk op de botergracht, met rapporten.
5º. Adres van bestuurders der bewaarscholen in de Groenesteeg, op de Langegracht en op de Garenmarkt, tot oprigting eener openbare school voor kinderen van 6—8 jaren.
6º. Rekening van de Stads-Bank van Leening, 1860.
7º. Staat van af- en overschrijving en suppletoire staat van begrooting 1860, van:
a. Mrᵉⁿ Regenten van het Heiligen Geest of Armen Wees- en Kinderhuis;
b. Diakenen der Nederduitsch Hervormde gemeente.
8º. Adres om afschrijving van plaatselijke directe belasting over 1860 van J. A. Herklots.
9º. Plans en voorwaarden:
a. tot het bouwen eener school in de Pieterskerkstraat, met de voordragt tot vernietiging dier huur;
b. omtrent de leverantie van schoolmeubelen in de school in de Brandewijnsteeg;
c. wegens het verwen van den toren van het Raadhuis;
d. tot het doen van eenige brugwerken;
e. tot de vernieuwing der dekken van de houten brug voor de Morschpoort;
f. tot vernieuwing van 4 gemetselde bruggen;
g. tot het leveren en stellen van 4 pompen met de noodige waterputten.

Gehouden Verkooping van onroerende goederen,
in het Heeren-Logement aan den Burg, Zaturdag 16 April.
Notaris A. VAN LEEUWEN.

Een Huis en Erf, genaamd *de Stad Nürnberg*, met Tuin, aan de oostzijde van het Pancras-Kerkhof, Wijk VII. Nº. 681. Kad. Sect. ... Nº. 335. Opgehouden.

Een Huis en Erf, aan de zuidzijde van de Hoogewoerd, omtrent de Rijnstraat, Wijk III. Nº. 307. Kad. Sect. D. Nº. 185. Kooper J. KEMMER. ƒ1250.

Een dito aan de noordzijde van den Rijn of Apothekersdijk, Wijk VI. Nº. 23. Kad. Sect. H. Nº. 413. Opgehouden.

Een dito, aan den Ouden Singel. Wijk V. Nº. 368. Kad. Sect. E. Nº. 951. Kooper J. VAN DER WAALS. ƒ660.

Een dito aan de noordzijde van de tweede Haverstraat, Wijk III. Nº. 126. Kad. Sect. D. Nº. 611. Kooper P. BERNAKKER. ƒ61.

Een stuk Tuingrond met Huizing enz. in de Heerenlaanbuiten de Heerenpoort, onder Leyderdorp. Kooper A. KORSE. ƒ1495.

244ste Staats-Loterij.
Trekking der Vijfde Klasse.

1ste Trekking. Nº. 18001 een prijs van ƒ1000.
2de » Nº. 16764 een prijs van ƒ2000. Nº. 5279 een prijs ...

In de aankondiging der door den Notaris Mr. J. L. KLAVERWYDEN te houden verkooping (zie het vorig nommer) staat als dag van veiling 29 April, moet zijn 27 *April*.

ADVERTENTIEN

Heden ontsliep zacht en kalm, tot diepe droefheid van mij en mijne Kinderen, mijne geliefde Echtgenoote JOHANNA DE BAAS, geb. DE HAAN.
LEYDEN, 14 April 1861. H. J. DE BAAS.
De rouw zal alleen door mij worden aangenomen.

De Ondergeteekende betuigt bij dezen zijnen hartelijken dank voor de deelneming, bij het overlijden van onze geliefde Tante, Mej. de Wed. G. A. PABST, VAN Es, betoond.
In naam der Familie,
WARMOND, 14 April 1861. H. BERKENBOSCH.

De Familie VAN PUTTKAMMER betuigt haren welmeenenden dank voor de vele bewijzen van deelneming, die zij bij het geleden verlies heeft mogen ondervinden.
LEYDEN, 16 April 1861.

Heeren Leden van het Departement *Leiden* van het INSTITUUT VOOR DOOFSTOMMEN te *Groningen* worden uitgenoodigd tot het houden eener bijeenkomst op Vrijdag den 19den April e. k., ten *zes* ure des namiddags, in het Gebouw der Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen*, ten einde een voorstel tot verandering van Art. 74 en 88 der Wet te behandelen.
Namens Directeuren,
SNELLEN VAN VOLLENHOVEN, Secretaris.

De bekende en onbekende Schuldeischers in de onder het voorregt van boedelbeschrijving aanvaarde Nalatenschap van wijlen JOHANNES VAN DER WILDEN, in leven *Timmerman*, gewoond hebbende en den 26sten December 1860 overleden te *Warmond*, worden opgeroepen, om Maandag den 29sten April 1861, des voormiddags ten 10 ure, te verschijnen ten Kantore van den te *Warmond* residerenden Notaris J. DE CRANE, ten einde aan hen door de Erfgenamen **Rekening en Verantwoording** van het beheer dier Nalatenschap worde gedaan, en indien er geen verzet plaats heeft, de schuldvorderingen worden voldaan, voor zooverre het bedrag der Nalatenschap toereikende zal zijn.

Alle degenen welke iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn aan den Boedel en Nalatenschap van wijlen den Heer JOHAN HENDRIK LEEMBROEK, worden verzocht daarvan opgave of betaling te doen vóór den 15 Mei aanstaande, ten Kantore van den Notaris A. WYNSTROOM alhier.

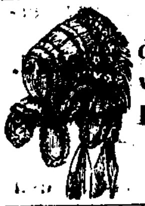

De Ondergeteekende heeft de eer de Dames kennis te geven, dat zij van *Parijs* ontvangen heeft **Modelhoeden** en **Mutsen** voor het saisoen, alsmede **Bloemen** en **Linten**. Zich beleefdelijk aanbevelende.

De Wed. JOLLIE, SPEKMAN.

LEYDEN, 17 April 1861. Breedestraat.

GEROOKTE HAMBURGER RIBBEN.

De Ondergeteekende heeft de eer zijne geëerde Begunstigers en Stadgenooten bekend te maken dat bij hem te bekomen zijn **gerookte Hamburger Ribben**, tot welker levering hij zich minzaam aanbeveelt.

M. F. TAVERNE, Donkersteeg.

Magazijn van Galanteriën,

BOTERMARKT, Wijk IV, N°. 30.

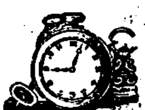

ONTVANGEN eene ruime keuze in nieuwe Artikelen, als: **Bloemstandaards, Vischkommen, Beelden, Bloemhangers enz.**

Pendules in verguld, brons en marmer, met en zonder Slagwerk. Voor de soliditeit der uurwerken wordt ingestaan.

Ook zijn wij ruim gesorteerd in rustieke **Vogelkooijen, Bloemtafels** enz.

H. WILLE EN Co.

In eene **Tabak- en Sigarenfabriek** alhier wordt gevraagd iemand, die reeds eenigen tijd in dit vak werkzaam geweest; buiten kost en inwoning, doch naar bekwaamheid. Tevens bestaat er, op billijke voorwaarden, gelegenheid tot plaatsing van een **Leerling**. Adres met *franco* brieven onder Lett. **B.** bij de Boek- en Kunsthandelaren SCHREUDER EN VAN BAAK, alhier.

ONTVANGEN

Eene schoone collectie VOORJAARS- en ZOMERSTOFFEN,

Als: supra fijne LAKENS, TRICOTS en verschillende FANTASIESTOFFEN, BUKSKINS, SATINS DE LAINE, VESTENSTOFFEN, DRILS, COLS, HANDSCHOENEN, en nog vele artikelen voor het saisoen.

Tevens berigt de Ondergeteekende zijne geëerde Begunstigers en Stadgenooten, dat hij van bovengenoemde stoffen Heeren- en Burgerkleedingstukken heeft laten vervaardigen naar de nieuwste Fransche en Engelsche modellen.

De Kleedingstukken kunnen ook, desverkiezende, naar het lijf aangemeten worden zonder verhooging van prijs, terwijl voor de solide bewerking gewaarborgd wordt door kostelooze reparatiën.

De groote connectiën met buitenlandsche Fabriekanten aangeknoopt, stellen den Ondergeteekende in staat de goederen tot zeer lage prijzen te kunnen leveren.

UITRUSTINGEN NAAR OOST- EN WEST-INDIË WORDEN BINNEN WEINIGE DAGEN IN GEREEDHEID GEBRAGT

IN HET

GOEDKOOPE VERKOOPHUIS

VAN

J. CAHEN J^R^.,

Maarsmansteeg, het tweede huis van de Vischbrug, Wijk VI. N°. 72.

Een Verwer- en Glazenmakersknecht, voor een jaar vast werk begeerende, met genot van loon, kost en inwoning, vervoege zich bij J. ROEH, te *Leidschendam*.

Op een Notariskantoor wordt gevraagd een **Notarisklerk**; salaris naar bekwaamheden. Brieven te bezorgen aan het Bureau dezer Courant onder Letter **A.**

TE HUUR

met 1 Mei ***KLEIN ENDEGEEST***, ook voor Winterverblijf geschikt, met de Wandeling in de Plaats van Endegeest, waarin Klein Endegeest is gelegen aan den Straatweg, met of zonder eenigen grond. Te bevragen op Endegeest, of bij den Heer KELDER, Kruidenier te *Leyden*.

Voor eene Familie van 4 personen, des Zomers buiten wonende, wordt tegen October of November aanstaande, vooral bij fatsoenlijke Lieden, verlangd: een gedistingueerd, liefst **gemeubeleerd Bovenhuis**, houdende minstens 6 Kamers, waaronder 2 groote, met alle daaraan volgende gemakken en vrijen opgang. *Franco* brieven, sub Lett. **O.**, aan de Boekhandelaren MIJS EN FAASSEN, te *Tiel*.

Bij de publieke veiling den 13den April 1861, ten overstaan van den Notaris J. M. E. DERCKSEN, te *Leyden* gehouden, is het HUIS EN ERF, in de Zonneveldsteeg, Wijk IV. N°. 445, in bod gebragt op . . *f* 1100.—.

Nader verhoogd met . . . . 200.—.

Verhoogingen worden aangenomen ten Kantore van voornoemden Notaris, terwijl de afslag bepaald blijft op Zaturdag den 20sten April 1861, des avonds ten 7 ure, in het *Heeren-Logement* aan den Burg te *Leyden*.

Bij de publieke veiling, op den 15den April 1861, ten overstaan van den Notaris J. W. VAN DEN BERGH, te *'s Gravenhage* gehouden, zijn eenige perceelen, staande en gelegen binnen die stad, in bod gebragt, als volgt:

Een HUIS EN ERF, op den hoek van den Dennenweg en Hoogen Wal, N°. 186 . . . . *f* 3900.—.

Een dito, aan den Hoogen Wal, N°. 22 . . . . 1750.—.

Een stukje open GROND, naast het vorige perceel . . . . 775.—.

Een HUIS EN ERF, aan den Hoogen Wal, N°. 21 . . . . 2650.—.

Informatiën zijn te bekomen bij voornoemden Notaris VAN DEN BERGH, en ten Kantore van den Notaris J. M. E. DERCKSEN, te *Leyden*; terwijl de afslag zal plaats hebben in het Venduhuis der Notarissen, te *'s Gravenhage*, op Maandag den 22sten April 1861, des avonds ten 7 ure.

D^R^. A. PIERSON, INTIMIS.

INHOUD der twintig Hoofdstukken: De aanleiding. — Het begin. — De teleurstelling. — Achter de Traliën. — De Katechisatie. — De Besluiteloosheid en de Keuze. — Koster Kees. — Proselieten en Jesuieten. — Het Gesprek. — De Preek. — Engelenvreugd. — Eudia. — Zonder Hope. — Getroost. — Anglicana en Catholica. — Een dichterlijke Illusie. — Een bekeering vice versa. — Een lief mensch. — In Leuvens omstreken. — Vervulling en Uitzigten. Prijs in net linnen band *f* 2.20.

GRAANMARKT TE ROTTERDAM, 15 April.

Tarwe, nieuwe goede en puike van *f* 10.70 tot *f* 11.30; mindere van *f* [illegible] tot *f* 10.50. Rogge: *f* 6.50 à *f* 7.00. Gerst: Winter *f* 5.20 à *f* 6.00; [illegible] Zomer *f* 5.00 à *f* 6.00.

Te Amsterdam was de Tarwe, witte Poolsche en bonte *f* 12.00 à *f* [illegible] Pruissische Rogge *f* 8.00.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

Amsterdam, MAANDAG 15 April.

	pCt.	Laagste.	Hoogste.	Gebl.
NEDERLAND.				
W. Schuld	2½	63	63 3/16	63½
Dito	3	75⅜	—	—
Dito	4	97 11/16	97 13/16	97¾
Amort. Synd.	3½	93⅞	94	94
Handelm.	4½	—	—	—
O. I. Leening	4	96½	—	—
Aand. H. Spw.	4½	—	—	—
Dito Rijn-Spw.	4½	—	—	—
BELGIE.				
Cert. *Rothsch.*	2½	—	—	—
SPANJE.				
Obligatiën	1¾	41 5/16	41⅜	41⅜
Dito Buitenl.	3	—	—	—
Dito Binnenl.	3	—	—	—
Bew. Coupons.		—	—	—
PORTUGAL.				
Oblig.	3	45¼	45 5/16	45 5/16
Dito 1856/59	3	44⅞	45	45
RUSLAND.				
Obl. *Hope&C°.*	5	101¼	101⅜	101⅜
Dito 1828/29	5	101	—	—
Cert. 1831/33	5	82	—	—
Dito 1840	4	74½	74 5/16	—
Dito *Stieglitz*	4	74¼	74⅜	74 5/16
Dito Nieuwe	4	—	—	—
Dito 5e Serie	5	82⅛	—	—
〃 1855, 6e Ser.	5	93⅛	93¼	93⅛

	pCt.	Laagste.	Hoogste.	Gebl.
Dito 1859	3	59⅗	—	—
Inschr. in Ass.	6	—	—	—
Cert. van dito	6	55	—	[illegible]
Spoorw. volgef.		180½	180¾	[illegible]
POLEN.				
Aand. 1835	*f*	160	—	[illegible]
Dito Oblig.	4	—	—	[illegible]
PRUISSEN.				
Oblig. 1859	5	103½	103⅝	[illegible]
Aand. 1854	3½	—	—	[illegible]
OOSTENRIJK.				
Oblig. bij *Goll*	5	—	—	—
Dito	4	—	—	[illegible]
Dito Metalliek	5	39	39 5/16	[illegible]
Dito zilv. nat.	5	46 9/16	46 15/16	[illegible]
Dito bet. Amst.	6	64	64½	[illegible]
Dito 1847/52	2½	20 15/16	21⅛	[illegible]
BRAZILIË.				
Geldl. 1824	5	96¾	97	97
PERU.				
Geldl. 1824	4½	—	—	[illegible]
VENEZUELA.				
Oblig.	3	18½	—	—
GRENADA.				
Oblig.	4	13 1/16	13¼	[illegible]
MEXICO.				
Oblig. 1851	3	22 15/16	23	[illegible]

Slotkoersen, heden 16 April.

(*per Telegraaf.*)

Ned. W. Schuld	2½ pCt.	63 1/16	RUSLAND, bij *Hope & C°.* 5 pCt.	101[illegible]
Dito	3 〃	75⅜	Dito bij *Stieglitz & C°.* 4 〃	—
Dito	4 〃	97¾	Dito Certif. 6e Serie . 5 〃	93[illegible]
Handelm.	4½ 〃	132¼	Dito Spoorweg volgef.	180[illegible]
SPANJE, Oblig.	1¾ 〃	41⅜	OOSTENRIJK, Metalliek 5 〃	39[illegible]
Dito Binnenl.	3 〃	47⅜	Dito 1847/1852 . 2½ 〃	[illegible]
Dito Buitenl.	3 〃	49 3/16	Dito betaalb. te Amst. 5 〃	[illegible]
PORTUGAL, te L.	3 〃	45 5/16	Dito Zilv. Nat. 5 〃	[illegible]
Dito Oblig. 1856/59	3 〃	44 15/16	MEXICO, Oblig. te L. 3 〃	23

Spanje, Amort. Schuld 17⅝.

Londen, Consols 91⅞. **Parijs**, Fr. Rente 67.65. **Weenen**, Metall. 5 pCt. 63.80. Id. Nat. 75.20. Wissel Londen 131.25.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. C. DRABBE.

ADVIES der Kamer van Koophandel en Fabrieken, te Leyden, over de vaststelling eener plaatselijke verordening op den ijk der botervaten.

De Kamer van Koophandel en Fabrieken alhier heeft van Uwe vergadering tvangen drie missiven, gedagteekend 31 Januarij, 9 en 16 Februarij ll. s. 100, 111 en 139, begeleidende adressen van belangstellenden in de eydsche botermarkt, waarbij deze verzoeken de vaststelling eener plaatseke verordening op het ijken en vervaardigen der hier ter markt gebragte otervaten. Door Uwe vergadering uitgenoodigd, te willen berigten, of, na zage dezer stukken, en door de ondervinding, ook eenige verandering in zienswijze der Kamer mogt zijn ontstaan, en zoo niet, dan nadere gronn ter bevestiging onzer reeds vroeger geuite meening mede te deelen, bben wij de eer, het volgende als ons gevoelen te berigten.

Reeds terstond doen wij opmerken, dat er voor de Kamer een beslissend gument bestaat, waarom zij de vaststelling eener gemeente-verordening het ijken en vervaardigen van botervaten niet kan aanraden. De Kamer eft, in haar rapport van 29 Maart ll. n°. 169, de onbevoegdheid der geeentelijke wetgeving, om bepalingen op den ijk te maken, betoogd, en eft sedert geen tegen-argument vernomen, dat haar van gevoelen kon en veranderen. Wij zullen dit betoog thans niet herhalen, doch meenen k nu er naar te mogen verwijzen. Zelfs wanneer de Kamer in eenen der botervaten eenigen waarborg zag tegen misleiding der koopers, zij n dien waarborg zoeken in eenen *algemeenen*, doch niet in eenen *plaatijken* ijk.

Dit motief thans daarlatende, hebben wij ook in de door de adressanten ngevoerde redenen geene aanleiding gevonden, onze vroeger geuite meeng over de ondoeltreffendheid van het ijken der botervaten te wijzigen.

De adressanten beweren, dat de Leydsche botermarkt achteruit gaat, dat rentegen de Delftsche botermarkt toeneemt, en maken daaruit de gevolgkking, dat het dus gebleken is, dat een plaatselijke ijk — zoo als te Delft staat — voordeelig, en het niet-bestaan van een plaatselijken ijk nadeelig de botermarkt werkt. Tot staving van dit gevoelen voeren zij aan, van 1°. Mei tot ult°. October 1860, plus minus 14,000 ponden boter hier minder aangevoerd zijn dan gedurende dezelfde maanden van 1859 en t, gedurende het geheele jaar 1860, 44,560 ponden minder dan het vorig r ter gemeente-waag alhier gewogen zijn.

Wij hebben allezins reden de naauwkeurigheid van het eerste cijfer in ijfel te trekken.

Wat de adressanten noemen *aanvoer* op de Leydsche markt kan alleen t gedeelte van den aanvoer zijn, dat op de waag *gewogen* wordt en waarn alleen opgave geschiedt in de Leydsche Courant. Op het gedeelte van n aanvoer hetgeen alhier wel ter waag gebragt, maar niet gewogen wordt staat geene controle. En dit gedeelte, dat aan de kennisneming van het bliek ontsnapt, is zeer aanzienlijk, zelfs wanneer men niet mede rekent geen, zonder op de waag te komen, in den zoogenaamden *Boterkelder* geslagen wordt.

Van de aangevoerde boter, wordt een groot gedeelte, niet op de stads ag, doch op de dorpswagen gewogen en, met dorpswaagbriefjes voorzien, r ter markt gebragt. De ondervinding dus, op welke men zich beroept, t op eenen verkeerdelijk aangenomen grondslag. Zij heeft niets voor of gen den aanvoer kunnen bewijzen, om de eenvoudige reden, dat men den nvoer niet kent.

De adressanten voeren echter ook aan, dat in 1860 aan de Leydsche ag 44,560 Ned. ponden minder gewogen zijn dan in 1859. (Het cijfer is et juist opgegeven. In 1860 zijn gewogen 297,170 Ned. ℔. *Minder* gewon dus dan in 1859, 41,070 ponden.) Dit feit bewijst reeds op zich zelf et voor de stelling der adressanten, omdat het niet bewijst, dat hetgeen inder *hier* gewogen werd, niet op de dorpswagen gewogen en met briefjes n daar voorzien, hier ter markt is gebragt. In dit geval toch, compenert het meerder gewogen daar het minder gewogen hier, en de botermarkt eft daarbij niet geleden.

De gevolgtrekking der adressanten uit dit feit, namelijk, dat daaruit nu n blijken, hoe nadeelig het gemis van den ijk op de botermarkt werkt, evenmin gegrond. Wij voegen hier achter als bijlage, eene opgaaf van boter, volgens de mededeeling in de Leydsche Courant, aan de waag hier gewogen, gedurende de jaren 1857 tot en met 1860. Wij moeten erbij opmerkzaam maken, dat de Leydsche Courant verkeerdelijk opgeeft s *verkochte* boter, alleen die boter welke op de stads waag *gewogen* is. en groot deel van de verkochte boter is op de dorpswagen gewogen en omt niet in de opgaven der Leydsche Courant. Deze opgaven geven ons e volgende slotsommen:

Aan de stads waag gewogen:

1857	384,740 ponden.
1858	361,660 »
1859	338,240 »
1860	297,170 »

Dit zou dus geven:

voor 1858, 23,080 ponden minder dan in 1857;
» 1859, 23,420 » » » » 1858;
» 1860, 41,070 » » » » 1859.

Wanneer deze opgaven juist zijn, dan zou daaruit volgen, niet dat de *anvoer* vermindert, maar — dat gedurende de laatste jaren, ook onder de erking den ijk-reglementen, door de boeren steeds minder gebruik *van de ads waag* is gemaakt, en het zou dan daaruit blijken, dat hier eene oorak bestaat, die van het al dan niet ijken geheel onafhankelijk is. Dat vele oeren aan hunne dorpswagen de voorkeur geven boven de Leydsche waag, overigens een feit waarop wij reeds gewezen hebben en dat van voor vele aren dagteekent.

Eene tweede klagt der adressanten is, dat, na het vervallen der ijk-reglementen, de kooper aan grove misleidingen ten aanzien van het hout blootaat en dat de tonnen veel te zwaar zijn. Deze klagt is — wij hebben het eeds in ons rapport van 29 Maart 1860 doen zien — zoo oud als de ijk. Deze klagt is gegrond, maar zij zal door het invoeren van een ijk niet weggenomen worden. Daarvoor bestaat een ander middel. Men moet de reden, waarom de boeren thans de tonnen zoozeer verzwaren, wegnemen. En welke is die reden? Wij vinden haar in het adres aangegeven. »Zelfs die vaten," wordt daar gezegd, »welke pas de werkplaats des kuipers verlaten, wegen één à twee Nederlandsche ponden meer *dan het vaste tarra hetwelk voor hetzelve aan de stads waag alhier wordt afgetrokken.*"

Dit, hier vermelde, aftrekken van een vast tarra aan de stads waag, terwijl de ijk vervallen is, is een misbruik, dat strekt om en kooper èn verkooper in dwaling te brengen. Waar geen ijk is, komt ook geen aftrek voor tarra te pas. De verkooper moet vrij zijn, tonnen van zoodanige zwaarte te bezigen, als hij meent noodig te hebben. De kooper moet weten, dat hij, gelijk bij andere koopen, zijne eigene controle tegen bedrog van den verkooper moet uitoefenen, door het nawegen der geledigde ton. Juist dat aftrekken van een willekeurig tarra aan de stads waag gaf aanleiding, dat de verkoopers hunne tonnen zooveel mogelijk verzwaarden, en, wanneer geen tarra meer berekend wordt, zal het gevolg zijn, dat de kooper voortaan zelf zal onderzoeken, hoeveel zijn verkooper hem aan boter en hoeveel aan hout geleverd heeft.

In den begeleidenden brief aan den Leydschen Gemeenteraad, bij het eerste Leydsche adres behoorende, schrijft de eerste onderteekenaar (de heer J. J. Brandhoff Isselman) onder anderen, het volgende: »Bij nader meer naauwkeurig onderzoek is mij gebleken, dat de aanvoer van boter bedragen heeft:

Te Delft: in 1859 . .	684,030 Ned. ℔	
» » 1860 . .	698,000 »	
Alzoo dit jaar met	13,970 »	» vermeerderd.
Te Leyden in 1859 . .	338,020 »	
» » 1860 . .	282,240 »	
Alzoo dit jaar met	55,780 »	» verminderd."

De cijfers voor Leyden komen, gelijk men ziet, niet overeen met de boven in het adres opgegevene. Hier moet dus een abuis bestaan, want de eenige bron waaruit men deze cijfers putten kon is de opgave in de Leydsche courant van de ter stads waag *gewogen* (niet van de ter markt *aangevoerde*) boter, en deze opgaven geven ons tot resultaat:

in 1859:	338,240 ponden
» 1860:	297,170 »
of minder dus	41,070 »

Stellen wij, dat het Delftsche cijfer naauwkeurig zij, dat op die markt in 1860 ongeveer 14,000 ponden boter meer zijn aangevoerd dan in 1859. Wij gelooven niet, dat het de stelling der adressanten ondersteunt. Wij beginnen met te doen opmerken, dat het enkel feit, dat in een jaar minder of meerder dan het jaar te voren is ter markt gebragt volstrekt niet bewijst voor duurzamen bloei of duurzamen achteruitgang. Hiertoe kunnen verschillende tijdelijke en voorbijgaande omstandigheden medewerken. Doch, dit nu daarlatende, zou een meerdere aanvoer van nog niet volkomen 14,000 ponden, onzes inziens, geenzins bewijzen voor toenemenden bloei der Delftsche markt. Om deze reden: in 1859 is, van wege de weersgesteldheid, zeer weinig boter gemaakt. In 1860 heeft de koele regenachtige zomer eene bijzonder groote productie van boter ten gevolge gehad. Wanneer dus de aanmaak slechts één achtste meer had bedragen, — wat zekerlijk beneden de waarheid is, — zou men hebben mogen verwachten dat ook, in gelijke verhouding meer zou zijn ter markt gebragt. Rekende men voor een achtste meer productie, ook een achtste meer aanvoer, dan zou 1860 aan de Delftsche markt hebben moeten opleveren 85,500 ponden meer dan 1859. Doch zelfs, al rekent men dit cijfer te hoog, is, in aanmerking genomen de meerdere aanmaak, een verschil van 684,000 en 698,000 ponden, eer het kenmerk van eene zeer stationnaire, dan van eene vooruitgaande markt.

Dat de vergelijking, gemaakt, tusschen den beweerden vooruitgang der Delftsche en den beweerden achteruitgang der Leydsche botermarkt hare waarde verliest, doordien men van den aanvoer te Leyden alléén in berekening bragt, wat hier op de stads waag gewogen werd, hebben wij door het bovenvermelde reeds aangetoond. Te Delft daarenboven is, — gelijk door Burgemeester en Wethouders van die gemeente wordt medegedeeld, — het een regel, dat bijna al de boter, die aan de markt wordt gebragt, ook ter stads waag gewogen wordt, waartoe het verband tusschen de waag en de markt of het boterhuis aanleiding geeft, vermits de waag de bergplaats is van de aangevoerde boter, en slechts een vat van de aangevoerde partij als monster in het huis mag te koop gesteld worden. Men heeft alzoo al de te Delft *aangevoerde* boter vergeleken — niet met al de te Leyden *aangevoerde*, maar alleen — met de *op de Leydsche stads waag gewogen* boter, hetwelk de geheele berekening met al hare gevolgtrekkingen omverwerpt. Door welwillende mededeeling zien wij ons in staat gesteld, eene authentieke opgave te doen van de in de laatste weken alhier ter waag *aangevoerde* en van de daar *gewogen* boter, en hieruit ziet men duidelijk, welk een onzaggelijk verschil dit in de cijfers maakt.

Op den 9^{den} Februarij waren ter stads waag aanwezig:

210 stuks $\frac{1}{8}$ vaten,
86 » $\frac{1}{16}$ »
gewogen zijn 2600 Ned. ponden.

Op den 16^{den} Februarij waren ter stads waag aanwezig:

2 stuks $\frac{1}{4}$ vaten,
296 » $\frac{1}{8}$ »
72 » $\frac{1}{16}$ »
gewogen zijn 3600 ponden.

Op den 23sten waren ter stads waag aanwezig:

283 stuks $\frac{1}{8}$ vaten,
106 » $\frac{1}{16}$ «
gewogen werden 1968 Ned. ponden.

Op den 2^{den} Maart waren ter stads waag aanwezig:

3 stuks $\frac{1}{4}$ vaten,
203 » $\frac{1}{8}$ »
128 » $\frac{1}{16}$ »
gewogen werden 1986 Ned. ponden.

Rekenende 40 Ned. ponden voor $\frac{1}{4}$ ton, 20 Ned. ponden voor $\frac{1}{8}$ en 10 Ned. ponden voor $\frac{1}{16}$ ton, volgt hieruit dat zijn:

	aangevoerd	*gewogen*	*niet gewogen*
op 9 Februarij	5060 ponden	2600 ponden	2460 ponden
» 16 »	6720 »	3600 »	3120 »
» 23 »	6720 »	1968 »	4752 »
» 2 Maart	5460 »	1986 »	3474 »
Totaal der vier weken	23,960 »	10,154 »	13,806 »

Wanneer men eene zelfde verhouding van *niet* gewogen ponden over een jaar berekent en bij het getal der *gewogen* ponden trekt, om het totaal der *aangevoerde* boter te vinden, kan men de in het adres voor aanvoer gestelde cijfers gerust verdubbelen. En nog is hieronder niet begrepen, wat van den aanvoer terstond naar den *Boterkelder* gaat. En nog is hierbij aangenomen, dat het cijfer der ter waag aangevoerde boter naauwkeurig is opgegeven, terwijl ons echter bij deze opgaven is medegedeeld, dat er *niet minder*, maar *wel meer* is aangevoerd. De inrigting der markt zelve belet, tot nu toe, eene naauwkeurige contrôle.

Hetgeen ons vooral bevestigd heeft in onze meening, dat de invoering van den Delftschen ijk geenszins gestrekt heeft om de Delftsche botermarkt, ten koste der Leydsche, te bevoordeelen, is de brief van Burgemeester en Wethouders van Delft, aan ons door het Gemeente-bestuur alhier medegedeeld. In dien brief lezen wij het volgende: »In antwoord op uwe missive" enz. »kunnen wij u berigten, dat het reglement op de botervaten, quâ reglement, »goed heeft gewerkt, dat wil zeggen, dat zooveel mogelijk de daarin ver»vatte bepalingen zijn nagekomen. Of echter het reglement iets afdoet tot »in-stand-houding van de markt, betwijfelen wij zeer. De botermarkt is in »onze beide gemeenten gevestigd en zal, door onze natuurlijke ligging, daar »wel blijven, *mits de verkooper (de boer) niet belemmerd worde*. Eene andere »vraag zou het zijn, daargelaten of een reglement op de botervaten in ons »tegenwoordig stelsel wel past, — of men met een zoodanig reglement den »verkooper in moeijelijkheden brengt en of, uit dat oogpunt beschouwd, de »zaak wenschelijk is. Er wordt bij ons zeer verschillend over gedacht."

Uit deze woorden blijkt, ten eerste, dat het Delftsche Gemeente-bestuur, dat de beste gegevens heeft om de zaak te kunnen beoordeelen, geene bijzondere redenen vindt om van eenen buitengewonen bloei der Delftsche markt te gewagen. Ten tweede, blijkt er uit, dat het den ijk der botervaten niet beschouwt als iets tot dien bloei bij te dragen, een bloei welken Burgemeester en Wethouders met volkomen regt, naar wij meenen, uitsluitend toeschrijven aan »natuurlijke ligging" en »niet belemmering" van den handel.

Als resultaat van ons onderzoek moeten wij dus het volgende berigten:

Alvorens een oordeel over den toestand der Leydsche botermarkt, en over den invloed welken het vervallen van den ijk daarop mogt gehad hebben, te vellen, moet men eerst de ondervinding raadplegen. Dit heeft tot nu toe geene plaats gehad. Daar men, ook na het vervallen van den ijk is voortgegaan tarra af te trekken, heeft men ook geene vrije markt gehad. Van den invloed, van de werking der vrije markt moet de proef nog genomen worden. En de tijd, gedurende welken het Delftsche ijk-reglement gewerkt heeft, is veel te kort geweest, om de ondervinding van goede of kwade werking te kunnen opdoen en daaruit gevolgen te trekken.

De feiten, door de adressanten aangehaald, verliezen hunne toepasselijkheid, dewijl zij voor *aanvoer* genomen hebben het cijfer, dat alleen aantoont, wat als op de Leydsche waag *gewogen* wordt opgegeven, terwijl men zelfs voldoende reden heeft te betwijfelen, of dit opgegeven cijfer wel al de ter waag gewogen boter omvat.

Wij zouden dus raden dat, alvorens het Gemeente-bestuur in deze gewigtige zaak, eenig definitief besluit nam: eerst een proeftijd voorafging, ten einde de ondervinding naauwkeurig te raadplegen en tot vaste resultaten te komen. Als middelen daartoe zouden wij voorstellen:

1°. Geen aftrek van tarra meer. Deze praktijk die, waar de ijk niet bestaat, geenen zin heeft, dient alleen om den kooper in den valschen waan te brengen, dat de regering hem waarborgt, dat de ton eene zekere bepaalde zwaarte heeft, en om den verkooper te verleiden tot verzwaring van de ton, boven het willekeurig aangenomen cijfer voor tarra.

2°. Dat de botermarkt zoo ingerigt werd, dat van al de aangevoerde boter, — zoo mogelijk ook van die, welke in den *Boterkelder* opgeslagen wordt, — naauwkeurige aanteekening wordt gehouden.

3°. Dat bij de opgaven in de Leydsche courant niet alleen het cijfer der *gewogen*, doch ook dat der *aangevoerde* boter vermeld wordt. Wij zullen er wel niet behoeven bij te voegen, dat eene eerste voorwaarde hierbij is, dat de opgaven volledig zijn.

Op deze wijze zal men kunnen komen tot eene juiste kennis der markt en eene juiste berekening van voordeel of nadeel. Eerst dan heeft men de gegevens om te beoordeelen, of eene vrije markt schadelijker op voortbrenging en verbruik werkt, dan eene aan officiëele reglementen gebonden markt.

De Kamer van Koophandel en Fabrieken te Leyden,

Leyden 4 Maart 1861.

AD. HARTEVELT Jz., *Voorz.*
W. C. D. OLIVIER, *Secret.*

Bijlage.

Boter gewogen aan de waag te Leyden, volgens de Leydsche Cou

WEEKSTATEN.

1857.

Jan.	3	5540	
	10	4360	
	17	5020	
	24	4720	
	31	3360	23000
Febr.	7	7140	
	14	6080	
	21	5120	
	28	4300	22640
Maart	7	3240	
	14	5040	
	21	4500	
	28	9320	22100
April	4	8640	
	11	8940	
	18	12540	
	25	17060	47180
Mei	2	20240	
	9	15520	
	16	15860	
	23	13640	
	30	11240	76500
Junij	6	11160	
	13	10280	
	20	11240	
	27	7460	40140
Julij	4	7840	
	11	8960	
	18	6400	
	25	5640	27640
Aug.	1	4940	
	8	6940	
	15	4480	
	22	5820	
	29	5700	27880
Sept.	5	7500	
	12	6540	
	19	6120	
	26	6580	26740
Oct.	3	6020	
	10	6260	
	17	5080	
	24	6360	
	31	6020	31540
Nov.	7	5920	
	14	5360	
	21	5480	
	28	5740	22500
Dec.	5	5840	
	12	4760	
	19	4480	
	24	1800	16880

52 Marktdagen.

1858.

Jan.	2	4100	
	9	4460	
	16	4380	
	23	4000	
	30	3980	20920
Febr.	6	3320	
	13	3760	
	20	4000	
	27	5000	16080
Maart	6	3420	
	13	6060	
	20	8500	
	27	6860	24840
April	3	7760	
	10	10100	
	17	11880	
	24	11020	40760
Mei	1	15720	
	8	16720	
	15	17740	
	22	14040	
	29	11000	75220
Junij	5	11100	
	12	8000	
	19	8460	
	26	8360	35920
Julij	3	7480	
	10	8300	
	17	4960	
	24	6540	
	31	5000	32280
Aug.	7	5840	
	14	4800	
	21	4800	
	28	7260	22700
Sept.	4	5400	
	11	5140	
	18	5620	
	25	5680	21840
Oct.	2	6300	
	9	5980	
	16	6600	
	23	6080	
	30	5520	30480
Nov.	6	5380	
	13	4540	
	20	4600	
	27	4180	18700
Dec.	4	5360	
	11	5360	
	18	4060	
	24	3100	
	31	4040	21920

53 Marktdagen.

1859.

Jan.	8	4020	
	15	3560	
	22	3160	
	29	3260	14000
Febr.	5	3000	
	12	3920	
	19	4620	
	26	5360	16900
Maart	5	5440	
	12	4280	
	19	5500	
	26	6000	21220
April	2	7640	
	9	9840	
	16	12020	
	23	14100	
	30	5200	48800
Mei	7	17500	
	14	15100	
	21	11560	
	28	12300	56460
Junij	4	9440	
	11	9660	
	18	9020	
	25	8480	36600
Julij	2	6800	
	9	4880	
	16	4700	
	23	6020	
	30	5680	28080
Aug.	6	4720	
	13	5980	
	20	5620	
	27	3940	20260
Sept.	3	6060	
	10	6400	
	17	6440	
	24	5740	24640
Oct.	1	6660	
	8	5460	
	15	5620	
	22	6060	
	29	6080	29880
Nov.	5	4300	
	12	5400	
	19	5380	
	26	4140	19220
Dec.	3	4200	
	10	4860	
	17	4100	
	24	4020	
	31	5000	22180

52 Marktdagen.

1860.

Jan.	7	[illegible]
	14	[illegible]
	21	[illegible]
	28	[illegible]
Febr.	4	[illegible]
	11	[illegible]
	18	[illegible]
	25	[illegible]
Maart	3	[illegible]
	10	[illegible]
	17	[illegible]
	24	[illegible]
	31	[illegible]
April	7	[illegible]
	14	[illegible]
	21	[illegible]
	28	[illegible]
Mei	5	[illegible]
	12	[illegible]
	19	[illegible]
	26	[illegible]
Junij	2	[illegible]
	9	[illegible]
	16	[illegible]
	23	[illegible]
	30	[illegible]
Julij	7	[illegible]
	14	[illegible]
	21	[illegible]
	28	[illegible]
Aug.	4	[illegible]
	11	[illegible]
	18	[illegible]
	25	[illegible]
Sept.	1	[illegible]
	8	[illegible]
	15	[illegible]
	22	[illegible]
	29	[illegible]
Oct.	6	[illegible]
	13	[illegible]
	20	[illegible]
	27	[illegible]
Nov.	3	[illegible]
	10	[illegible]
	17	[illegible]
	24	[illegible]
Dec.	1	[illegible]
	8	[illegible]
	15	[illegible]
	22	[illegible]
	29	[illegible]

[illegible] Marktdagen.

Boter gewogen aan de waag te Leyden, volgens de Leydsche C

MAANDSTATEN.

	1857.	1858.	1859.	1860.
Januarij	23000	20920	14000	12560
Februarij	22640	16080	16900	12780
	45640	37000	30900	25340
Maart	22100	24840	21220	18740
	67740	61840	52120	44080
April	47180	40760	48800	39820
	114920	102600	100920	83900
Mei	76500	75220	56460	55230
	191420	177820	157380	139130
Junij	40140	35920	36600	50220
	231560	213740	193980	189350
Julij	27640	32280	28080	19960
	259200	246020	222060	209310
Augustus	27880	22700	20260	16140
	287080	268720	242320	225450
September	26740	21840	24640	22060
	313820	290560	266960	247510
October	31540	30480	29880	16580
	345360	321040	296840	264090
November	22500	18700	19220	14820
	367860	339740	316060	278910
December	16880	21920	22180	18260
	384740	361660	338240	297170
Getal marktdagen	52.	53.	52.	52.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. C. DRABBE.